

Monika Hullová

Zahraničná trestnoprávna úprava trestných činov súvisiacich s detskou pornografiou (*Ruská federácia, Veľká Británia*)

Anotácia: Autorka sa v štúdiu zamerala na vybrané ustanovenia trestnoprávných systémov vo vzťahu k trestným činom súvisiacim s detskou pornografiou. V priebehu aplikovaného výskumu využila metódu právnej komparácie konkrétnych trestnoprávných noriem Ruskej federácie, Veľkej Británie a Slovenskej republiky. Cieľom tejto štúdie nie je len nájsť určité rozdiely a paralely v trestnoprávných systémoch jednotlivých štátov, ale aj načrtnúť hodnotenie efektívnosti slovenského modelu právnej úpravy trestných činov súvisiacich s detskou pornografiou s alternatívami jeho zlepšenia (*z pohľadu de lege ferenda*).

Kľúčové slová: pornografia, detská pornografia, detské pornografické dielo, nemravné fotografie detí, trestný čin, kontrola kriminality prostitúcia, detská prostitúcia, detské pornografické predstavenie, výroba detskej pornografie, rozširovanie detskej pornografie, prechovávanie detskej pornografie, účasť na detskom pornografickom predstavení.

Úvod

Pod trestnou činnosťou „priamo“ súvisiacou s detskou pornografiou možno (*nielen pre potreby tejto štúdie*) rozumieť skutkové podstaty trestných činov výroby, rozširovania a prechovávania detskej pornografie a účasti na detskom pornografickom predstavení. Na druhej strane akceptujeme skutočnosť, že táto problematika môže byť chápaná aj v širších súvislostiach, predovšetkým vo vzťahu k ďalším skutkovým podstatám trestných činov osobitnej časti zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona v platnom znení, ako aj v kontexte vybraných zahraničných trestnoprávných noriem.

Trestné činy priamo súvisiace s detskou pornografiou boli do slovenského právneho poriadku začlenené zákonom č. 183/1999 Z. z., ktorý zmenil a doplnil zákon č. 140/1961 Zb. Trestný zákon a zákon č. 249/1994 Z. z. o boji proti legalizácii príjmov z najzávažnejších, najmä organizovaných foriem trestnej činnosti. V nadväznosti na uvedené sa za ustanovenie § 205 (*ohrozovanie mravnosti*) implementovalo viacero samostatných ustanovení, konkrétne išlo o § 205a, § 205b (*výroba detského pornografického diela*), § 205c (*rozširovanie detského pornografického diela*) a § 205d (*prechovávanie detského pornografického diela*). Zákonodarcu týmto legislatívnym opatrením jednoznačne deklaroval skutočnosť, že si uvedomuje závažnosť týchto konaní pre spoločnosť a potrebu ich kriminalizácie. Trestnoprávna úprava problematiky detskej pornografie prešla až do súčasnosti zmenami, z ktorých najpodstatnejšie sú formulované v zákone č. 204/2013 Z. z., ktorým sa menil a dopĺňal zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menili a dopĺňali niektoré zákony. Novela priniesla zmeny v právnom vymedzení pojmu „*detská pornografia*“, zaviedla pojem „*detské pornografické predstavenie*“, čo sa prejavilo aj v zmenách v objektívnej stránke skutkovej podstaty trestného činu v zmysle ustanovenia § 370. Uvedené skutočnosti bezo sporu nasvedčujú tomu, že slovenská trestnoprávna veda dynamicky reaguje na aktuálne spoločenské potreby a na spoločenskú situáciu (*dynamicky sa vyvíjajúce spôsoby páchania a utajovania tejto trestnej činnosti*). Napriek tomu sa nemožno uspokojiť s tým, že existujúci stav je končným riešením. Práve táto realita bola jedným z dôvodov, prečo sme sa problematikou efektívnosti systému trestnoprávnej úpravy trestnej činnosti súvisiacej s detskou pornografiou v SR začali podrobnejšie zaoberať v rámci tematicky orientovaného aplikovaného výskumu.¹ V nadväznosti na uvedené sme vykonali

¹ HULLOVÁ, M. a kol. Projekt vedeckovýskumnej úlohy „*Problémy pri odhaľovaní a objasňovaní vybraných druhov mravnostnej kriminality*“. Výsk. 196. Objekt výskumu je odhaľovanie a objasňovanie trestných činov znásilnenia, sexuálneho násillia, sexuálneho zneužívania, detskej pornografie a kupliarstva. Predmetom výskumu

komparáciu relevantných trestnoprávných noriem vybraných štátov Európy, resp. Eurázie. Považujeme za potrebné uviesť, že výber výskumného súboru bol do istej miery limitovaný možnosťami členov výskumného tímu, ktorých ambíciou bolo skúmať, hodnotiť a porovnať základné trestnoprávne normy 8 štátov, a to Ruska, Veľkej Británie, Francúzska, Belgicka, Poľska, Česka, Nemecka a Slovenska. Je to preto, lebo všetky analyzované systémy vykazujú znaky špecifickosti, ktoré môžu byť pre nás zdrojom inšpirácie. Sme presvedčení, že práve týmto prístupom sa realizátorom aplikovaného výskumu podarilo vytvoriť dostatočné spektrum poznania, ktoré je možné využiť pri identifikácii nedostatkov (*rezerv*) a ich následnej eliminácii, predovšetkým z pohľadu *de lege ferenda*. V predkladanej štúdii sme sa z logických dôvodov (*apelujúcich na potreby hlbšieho skúmania a formuláciu záverov*) zamerali na analýzu vybraných ustanovení trestnoprávných poriadkov Ruskej federácie a Veľkej Británie, ktoré sme následne porovnali s trestnoprávnym poriadkom Slovenskej republiky.

Uvedené postupy (*metódy, techniky*) sme využili aj na účely verifikácie hypotézy, ktorú sme si stanovili v priebehu aplikovaného výskumu. Snažili sme sa posúdiť, či je systém trestnoprávnej úpravy trestných činov súvisiacich s detskou pornografiou v podmienkach SR kompatibilný s medzinárodnými/európskymi trendmi a požiadavkami.

Sme toho názoru, že kontrola trestnej činnosti predstavuje systém krokov strategického, legislatívneho, organizačného, personálno-inštitucionálneho a technicko-taktického charakteru, ktorého prioritným cieľom je dosiahnutie čo najnižšej úrovne kriminality za podmienky, že úplná eliminácia kriminality je a priori nereálna. De facto substituujeme „*militantný*“ pojem „*boj s trestnou činnosťou*“, tzn. že zahŕňa prevenciu a represiu, ako dva primárne nástroje kontroly tohto spoločensky nežiaduceho javu. Jednou z možností, ako tento ambiciózny cieľ dosiahnuť – je aj vytvorenie efektívneho modelu právnej úpravy jednotlivých trestných činov.

O efektívnosti systému trestnoprávnej úpravy trestnej činnosti detskej pornografie v SR do istej miery vypovedajú aj štatistické údaje Generálnej prokuratúry SR (*GP SR*), ktorých analýzu sme pre potreby nášho výskumu vykonali.²

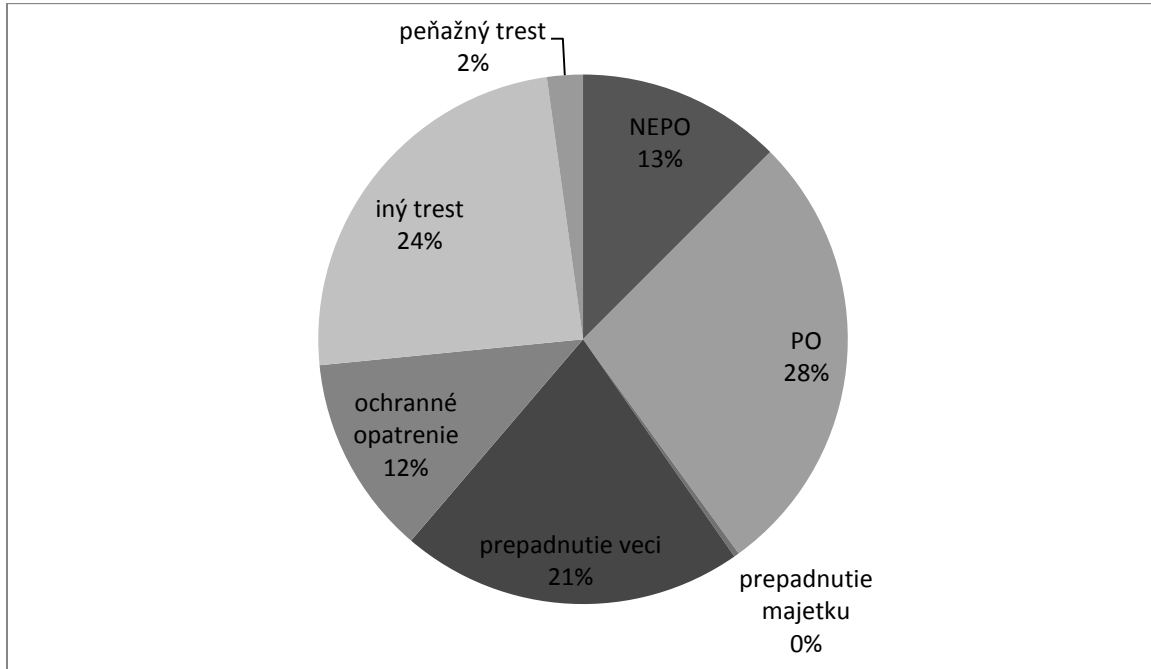
V posledných piatich rokoch (*od roku 2012 – 2016*) bolo za trestné činy priamo súvisiace s detskou pornografiou odsúdených dovedna 189 osôb, čo predstavuje takmer 68 % z celkového počtu trestne stíhaných osôb za uvedené trestné činy (*280 osôb*). Pozitívom je fakt, že až takmer 95 % súdených osôb (*spolu 199 osôb*) bolo za tieto trestné činy aj odsúdených, pričom medzi jednotlivými skutkovými podstatami trestných činov (*výroby, rozširovania a prechovávanía detskej pornografie a účasti na detskom pornografickom predstavení*) neboli z pohľadu počtu odsúdených osôb zaznamenané významné štatistické rozdiely. Mierne nuansy sme zaregistrovali iba v prípade trestného činu rozširovania detskej pornografie (*podiel počtu odsúdených osôb za tento trestný čin v porovnaní s celkovým počtom odsúdených osôb za trestné činy priamo súvisiace s detskou pornografiou predstavoval takmer 41 %*). Na druhej strane, ak sledujeme dynamiku počtu odsúdených osôb v sledovanom období, musíme konštatovať, že má kolísavý charakter, pričom počty odsúdených osôb za tieto trestné činy od roku 2013 do roku 2016 systematicky narastali a v roku 2016 dosiahli globálne maximum, t. j. 43 odsúdených osôb. Analýzou sankcií za uvedené trestné činy v sledovanom období sme dospeli k záveru, že najčastejšie ukladaným trestom je podmienený trest odňatia slobody (*88 prípadov*). Domnievame sa, že uvedené skutočnosti vypovedajú o jednoznačnej potrebe zefektívnenia systému kontroly trestnej

sú procesy odhaľovania a objasňovania vybraných foriem mravnostnej trestnej činnosti, ich determinanty a konštrukty.

² GP SR. Štatistická ročenka o činnosti prokuratúry SR za roky 2016, 2015, 2014, 2013, 2012. [online]. [cit. 2017-06-28]. Dostupné na internete: <https://www.genpro.gov.sk/statistiky/statisticka-rocenka-o-cinnosti-prokuratury-slovenskej-republiky-za-rok-2016-3990.html>.

činnosti priamo súvisiacej s detskou pornografiou, pretože je, aj vzhľadom na existujúci stav vedecko-technického rozvoja a jeho narastajúcu úlohu vo formách páchania tejto trestnej činnosti, možné predpokladať vyššiu úroveň tejto trestnej činnosti.

Graf 1 Podiel uložených trestov v SR za trestné činy priamo súvisiace s detskou pornografiou v rokoch 2012 – 2016.

1 Analýza trestnoprávnej úpravy trestných činov súvisiacich s detskou pornografiou vo vybraných krajinách Európy/Eurázie

1.1 Ruská federácia

V zmysle Trestného zákonníka Ruskej federácie z 13. 6. 1996 č. 63 – ФЗ v znení neskorších noviel je detská pornografia kriminalizovaná v 25. hlave „Trestné činy proti zdraviu obyvateľstva a verejnej mravnosti“ (*преступления против здоровья населения и общественной нравственности*), konkrétne v ustanoveniach § 242, § 242.1 a § 242.2.³

V prvom rade je potrebné uviesť, že analogicky ako v SR, aj v ruskej trestnoprávnej terminológii sa diferencuje medzi pojmami „pornografia“ a „detská pornografia“. Túto skutočnosť uvádzame aj napriek tomu, že sa v predmetnej zahraničnej právnej norme nenachádza explicitné vymedzenie uvedených pojmov. V nadväznosti na to, je zmysle § 242, ods. 1 (*незаконное ширение pornografических материалов или предметов – незаконное распространение pornografических материалов или предметов*) trestná výroba pornografických materiálov alebo predmetov a ich transport cez hranice Ruskej federácie s cieľom ich šírenia, verejného demonštrovania, propagácie alebo distribúcie. Za uvedenú formu konania možno páchatel'ovi uložiť peňažný trest vo výške 100 000 – 300 000 rubľov alebo vo výške mzdy či iného zárobku odsúdenej osoby počas 1 – 2 rokov alebo trest odňatia slobody v rovnakom trvaní. V prípade, že subjekt trestného činu svojim konaním sprístupní takéto materiály a predmety nepľnoletým osobám, alebo sa týmto osobám umožní zúčastniť sa

³ УГОЛОВНОЕ ПРАВО РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ. Уголовный кодекс. [online]. [cit. 2016-09-08]. Dostupné na internete: http://www.ug-kodeks.ru/ug/ug-kodeks.ru/ugolovnij_kodeks_-_glava_25.html.

na obchode s pornografickými materiálmi a predmetmi, možno mu uložiť trest odňatia slobody od 2 do 5 rokov a trest zákazu výkonu funkcie alebo činnosti počas maximálne 10-tich rokov alebo bez takéhoto zákazu (*ods. 2*). Vyšší trest možno uložiť v prípade, že sú konania uvedené v *ods. 1* alebo *2* páchané:

- ✓ skupinou osôb, ktorá sa rozhodla páchať túto trestnú činnosť na základe predchádzajúcej dohody, alebo organizovanou skupinou,
- ✓ za použitia hromadných oznamovacích prostriedkov vrátane informačných a telekomunikačných sietí (*aj internetu*),
- ✓ so ziskom veľkého rozsahu (*viac ako 50 000 rubľov*).

Za predmetné konania možno páchatel'ovi uložiť trest odňatia slobody od 2 do 6 rokov a trest zákazu výkonu funkcie alebo činnosti počas maximálne 15-tich rokov alebo trest bez takéhoto zákazu (*ods. 3*).

Analyzované ustanovenie § 242 je porovnateľné s § 371 a § 372 (*ohrozovanie mravnosti*) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona v platnom znení, pričom za konanie ohrozujúce zdravý psychický a fyzický vývoj osôb mladších ako 18 rokov, mravnosť a morálne hodnoty možno v zmysle § 372 *ods. 1* uložiť páchatel'ovi trest odňatia slobody až na 2 roky, ďalej v zmysle *ods. 2* na 1 – 5 rokov (*napr. ak spácha čin verejne alebo je čin páchaný organizovanou skupinou*) a v zmysle *ods. 3* (*napr. ak činom získa značný prospech*) na 3 – 8 rokov. V tejto súvislosti je možné uviesť, že trestné sadzby reglementované slovenskou právnou úpravou sú z pohľadu ich rozsahu (*výšky*) porovnateľné s trestami uvedenými v ruskej právnej úprave. Na druhej strane je potrebné uviesť, že slovenský Trestný zákon vo svojej osobitnej časti neustanovuje v súvislosti s kriminalizáciou šírenia pornografie, v ktorej sa prejavuje neúcta k človeku, násilie, alebo je zobrazený sexuálny styk so zvierat'om alebo iné sexuálne patologické praktiky, iné tresty, než sú tresty odňatia slobody (*na rozdiel od ruskej právnej úpravy, ktorá umožňuje aj uloženie iných sankcií, napr. peňažného trestu, trestu zákazu výkonu funkcie alebo činnosti*). Na margo uvedeného je možné uviesť, že slovenský Trestný zákon v zmysle § 34 *ods. 4* a priori nevylučuje možnosť uloženia aj iných trestov popri sebe (*vrátane peňažného trestu a trestu zákazu činnosti*). Okrem toho je z komparácie právnych noriem na prvý pohľad zrejmé, že ruská právna úprava sankcionuje výrobu a šírenie „akejkoľvek“ pornografie „*cez hranice Ruskej federácie*“, tzn. že definičným znakom tejto skutkovej podstaty je všeobecnosť (*širšie koncipované chápanie pornografie*) a transnacionálnosť (*dôsledky konania idúce za hranice štátu*).

V zmysle § 242.1 *ods. 1* (*výroba a distribúcia materiálov alebo predmetov obsahujúcich pornografické zobrazenia nepľnoletých – изготовление и оборот материалов или предметов с порнографическими изображениями несовершеннолетних*) sa na naplnenie znakov skutkovej podstaty trestného činu vyžaduje výroba, nadobúdanie, prechovávanie, preprava (*cez štátne hranice Ruskej federácie*), zverejňovanie, alebo propagovanie materiálov alebo predmetov obsahujúcich pornografické vyobrazenia zjavne maloletých osôb, ako aj osôb mladších ako 18 rokov. Za takéto konanie môže súd uložiť trest odňatia slobody na 2 – 8 rokov a trest zákazu výkonu funkcie alebo činnosti na maximálne 15 rokov alebo bez takéhoto zákazu. V zmysle *ods. 3* tohto ustanovenia sa vyšším trestom odňatia slobody (*3 – 10 rokov*) a trestom zákazu výkonu funkcie alebo činnosti na maximálne 15 rokov, alebo trest bez takéhoto zákazu a obmedzením slobody do 2 rokov (*alebo bez takéhoto obmedzenia*) páchatel' potrestá vtedy, ak je skutok spáchaný:

- ✓ vo vzťahu k osobe mladšej ako 14 rokov,
- ✓ skupinou osôb, ktorá sa rozhodla páchať túto trestnú činnosť na základe predchádzajúcej dohody alebo organizovanou skupinou,

- ✓ za použitia hromadných oznamovacích prostriedkov vrátane informačných a telekomunikačných sietí (aj internetu),
- ✓ so ziskom veľkého rozsahu.

Na základe komparácie s hmotnoprávnymi ustanoveniami slovenského právneho poriadku možno konštatovať, že uvedené ustanovenie sa významovo a obsahovo prekrýva s § 368, § 369 a § 370 zákona č. 300/2005 Z. z. Vzhľadom na to, že medzi týmito skutkovými podstatami v rámci slovenskej trestnoprávnej úpravy existujú výrazné rozdiely v trestných sadzbách, v medziach ktorých môže súd rozhodnúť o uložení sankcie za spáchaný trestný čin, nie je možné vykonať jednoznačnú komparáciu intenzity trestnoprávneho postihu v oboch analyzovaných systémoch. Odhliadnuc od uvedeného si však možno dovoliť konštatovať, že trestné sadzby reglementované slovenským Trestným zákonom sú za daných podmienok porovnateľné s ruskou právnou normou (*napr. v zmysle základných skutkových podstát možno v zmysle zákona č. 300/2005 Z. z. uložiť za spáchanie trestného činu výroby detskej pornografie trest odňatia slobody od 4 do 10 rokov; za jej šírenie 1 – 5 rokov a za jej prechovávanie do 2 rokov*).

Špecifikom ruskej právnej úpravy je aj existencia osobitného ustanovenia – § 242.2 (ods. 1), v zmysle ktorého sa postihuje využitie nepľnoletej osoby na účely výroby pornografických materiálov alebo predmetov (*Использование несовершеннолетнего в целях изготовления порнографических материалов или предметов*). Uvedené ustanovenie zahŕňa výrobu fotografických, filmových záznamov alebo videozáznamov nepľnoletej osoby pre účely ich šírenia, ako aj navádzanie nepľnoletých na účasť v pornografickom predstavení osobou staršou ako 18 rokov. Za spáchanie tohto činu možno páchatelovi uložiť trest odňatia slobody od 3 do 10 rokov a trest zákazu výkonu funkcie alebo činnosti počas maximálne 15-tich rokov alebo trest bez takéhoto zákazu. Okrem toho sa v zmysle § 242.2 ods. 2 vyšším trestom odňatia slobody (8 – 15 rokov) a trestom zákazu výkonu funkcie alebo činnosti počas maximálne 20-tich rokov alebo trestom bez takéhoto zákazu a obmedzením slobody do 2 rokov (*alebo bez takéhoto obmedzenia*) sa páchatel potrestá vtedy, ak je skutok spáchaný:

- ✓ na dvoch alebo viacerých osobách,
- ✓ skupinou osôb, ktorá sa rozhodla páchať túto trestnú činnosť na základe predchádzajúcej dohody, alebo organizovanou skupinou,
- ✓ vo vzťahu k osobe mladšej ako 14 rokov,
- ✓ za použitia informačných a telekomunikačných sietí (aj internetu).

Na porovnanie so slovenským systémom uvádzame, že uvedené ustanovenie sa prekrýva s § 368 zákona č. 300/2005 Z. z. Pri naplnení znakov základnej skutkovej podstaty tohto trestného činu možno páchatelovi uložiť trest odňatia slobody od 4 do 10 rokov (ods. 1), čo je porovnateľné s ruskou trestnou sadzbou. Analogicky sa to vzťahuje aj na ostatné okolnosti podmieňujúce použitie vyššej trestnej sadzby (*za konania uvedené v § 242.2 ods. 2 Trestného zákonníka Ruskej federácie možno v zmysle § 368 ods. 2 zákona č. 300/2005 Z. z. uložiť trest odňatia slobody 7 – 12 rokov, čo je de facto miernejší trest*).

Komparáciou ruskej a slovenskej trestnoprávnej úpravy trestnej činnosti súvisiacej s detskou pornografiou sme dospeli k záveru, že slovenská právna úprava je odlišná, bližšie špecifikuje jednotlivé druhy protiprávných konaní v rámci samostatných skutkových podstát trestných činov výroby, rozširovania a prechovávanania detskej pornografie (*a účasti na detskom pornografickom predstavení*), pričom ruská právna úprava je v porovnaní s ňou výrazne všeobecnejšia. Okrem toho ruská právna úprava sankcionuje využívanie nepľnoletých osôb na účely výroby a šírenia pornografických materiálov a predmetov v osobitnom ustanovení (*nie v rámci ustanovenia o výrobe takýchto materiálov, ako je to v SR*).

Odlíšnosť je na prvý pohľad evidentná aj v sankciách. Ruská právna úprava umožňuje uloženie fakultatívneho trestu, t. j. trestu odňatia slobody a trestu zákazu výkonu funkcie alebo činnosti na určitý čas, alebo trest bez takéhoto zákazu a obmedzenie slobody do určitého času alebo trest bez takéhoto obmedzenia. Čo sa týka trestov odňatia slobody, resp. ich výšky, napriek tomu, že proces komparácie právnych systémov bol v niektorých ohľadoch vskutku náročný, dospeli sme k záveru, že v medziach niektorých, tzn. porovnateľných aspektov (*napr. zneužitie dieťaťa na výrobu detskej pornografie a páchanie tohto skutku niektorými závažnejšími spôsobmi, rozširovanie detskej pornografie a páchanie tohto skutku niektorými závažnejšími spôsobmi*), sa tresty za uvedené konania v oboch právnych systémoch líšia len v malom rozsahu.

Z doteraz uvedeného vyplýva, že medzi obidvoma právnymi úpravami existujú skutočne relevantné rozdiely, ktoré do istej miery komplikovali proces ich trestnoprávnej komparácie. V tejto súvislosti považujeme za potrebné zdôrazniť, že v zmysle ruskej právnej úpravy sú tresty odňatia slobody (*trestné sadzby*) v porovnaní so slovenskou právnou úpravou:

- ✓ **miernejšie** (*nezákonné šírenie pornografických materiálov alebo predmetov páchané so ziskom veľkého rozsahu – kvalifikovaná skutková podstata; výroba a distribúcia materiálov alebo predmetov obsahujúcich pornografické zobrazenia neplnoletých páchané so ziskom veľkého rozsahu – kvalifikovaná skutková podstata*),
- ✓ **prísnejšie** (*nezákonné šírenie pornografických materiálov alebo predmetov pred neplnoletými osobami – kvalifikovaná skutková podstata; výroba a distribúcia materiálov alebo predmetov obsahujúcich pornografické zobrazenia neplnoletých – základná skutková podstata; výroba a distribúcia materiálov alebo predmetov obsahujúcich pornografické zobrazenia neplnoletých páchaná na osobe mladšej ako 14 rokov, verejne, skupinou osôb – kvalifikovaná skutková podstata; využitie neplnoletej osoby na účely výroby pornografických materiálov alebo predmetov – kvalifikované skutkové podstaty*),
- ✓ **identické alebo takmer identické** (*nezákonné šírenie pornografických materiálov alebo predmetov – základná skutková podstata; nezákonné šírenie pornografických materiálov alebo predmetov spáchané skupinou osôb alebo verejne – kvalifikovaná skutková podstata; využitie neplnoletej osoby na účely výroby pornografických materiálov alebo predmetov – základná skutková podstata*).

Z doteraz uvedeného vyplýva, že nemožno vysloviť jednoznačný záver o rigidnosti niektorého (*porovnávaného*) trestnoprávneho systému vo vzťahu k trestnému činu detskej pornografie.

1. 2 Veľká Británia

Problematika trestnej činnosti súvisiacej s detskou pornografiou je vo Veľkej Británii (*konkrétne v Anglicku a Walese*) paralelne upravená vo viacerých právnych normách. Na ilustráciu možno uviesť zákon o ochrane detí z roku 1978 (*The Protection of Children Act 1978*) a zákon o trestnom súdnictve z roku 1988 (*The Criminal Justice Act 1988*). Uvedené právne predpisy však neoperujú s explicitným vyjadrením pojmu „*detská pornografia*“ (*child pornography*), aj keď sa v kontexte ostatných súvislostí možno opodstatnene domnievať, že ho v plnej miere substituujú použité slovné spojenie „*nemravné fotografie detí*“ (*indecent photographs of children*), ktoré zahŕňa: nemravné filmy, videonahrávky, kópie nemravných fotografií a filmov, nemravné fotografie obsiahnuté vo filmoch, negatívy, elektronicky archivované dáta, ktoré môžu slúžiť na výrobu fotografií, pseudofotografie vyrobené

počítačovou grafikou alebo iným spôsobom majúce pôsobiť ako fotografia, kópie pseudofotografií zobrazujúce dieťa, t. j. osobu mladšiu ako 18 rokov. O tom, či je zobrazenie nemravné, v konečnom dôsledku rozhoduje tribunál na základe všeobecne uznaných zásad. Je zrejmé, že uvedená skutočnosť vychádza zo samotnej podstaty angloamerického právneho systému, v zmysle ktorej osobitný status sudcu umožňuje vytvárať pramene práva formou všeobecne záväzných rozhodnutí, tzv. súdnych precedensov (*judge made law, case law*). Naproti tomu kontinentálny systém práva, kam z pohľadu jeho formy a obsahu možno bez sporu zaradiť aj slovenský model, zdôrazňuje právnu normu ako základné pravidlo správania sa, t. j. primárny prameň práva. V uvedených intenciách je v podmienkach SR v 5. hlavne všeobecnej časti zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon (§ 132 ods. 4), explicitne uvedený pojem detská pornografia, pričom možno pod ním rozumieť „zobrazenie skutočnej alebo predstieranej súlože, iného spôsobu pohlavného styku alebo iného obdobného sexuálneho styku s dieťaťom alebo osobou vyzerajúcou ako dieťa, alebo zobrazenie obnažených častí dieťaťa alebo osoby vyzerajúcej ako dieťa smerujúce k vyvolaniu sexuálneho uspokojenia inej osoby“. Z dikcie zákona je zrejmé, že slovenská právna úprava je v tomto ohľade konkrétnejšia a vytvára všeobecne akceptovateľné kritériá na posudzovanie charakteru vytvorených, prechovávaných alebo ďalej šírených zobrazení a predmetov ako tzv. detskej pornografie.

Čo sa týka kriminalizácie konaní súvisiacich s detskou pornografiou, v zmysle § 1 britského zákona z roku 1978 je právne postihnuteľné konanie, pri ktorom páchatel':

- ✓ vyrobí alebo umožní výrobu takéhoto zobrazenia (*zahŕňa aj stiahnutie zobrazenia na disk alebo jeho vytlačenie z počítača; otvorenie súboru obsiahnutého v e-maile, ktorý obsahuje takéto zobrazenie; stiahnutie súboru z webovej stránky na plochu počítača; archiváciu súborov v pamäti počítača; prístup na webové stránky, na ktorých sa automaticky objavujú takéto zobrazenia, pričom tu je potrebné preukázať, že páchatel' vedel, že na príslušnej webovej stránke sa takéto zobrazenia môžu objaviť*),
- ✓ distribuuje alebo sprístupňuje takéto zobrazenia (*predpokladom je vlastníctvo takýchto fotografií, ich vystavovanie, ponúkание a pod.*),
- ✓ vlastní takéto zobrazenia s úmyslom ďalej ich distribuovať alebo sprístupňovať (*páchatel' musí mať nemravné zobrazenia dieťaťa vo svojej držbe a moci a musí si byť tejto skutočnosti vedomý; zahŕňa aj situácie, keď si páchatel' v rámci počítačových sietí klient – klient, t. j. tzv. „peer-to-peer network“ vymieňa takéto zobrazenia alebo ich sprístupňuje iným klientom; rovnako aj situácie, keď páchatel' za odmenu poskytne heslo inej osobe k súborom na osobnom počítači, ktoré obsahujú takéto zobrazenia*),
- ✓ úmyselne a vedome zverejní takého zobrazenia alebo umožní ich zverejnenie prostredníctvom reklamy.⁴

Za uvedené formy konaní možno páchatel'ovi uložiť trest odňatia slobody od 10 rokov. Rovnaký trest možno uložiť aj za konania v zmysle § 160 zákona z roku 1988 (*vlastníctvo nemravných zobrazení alebo pseudozobrazení dieťaťa*). S vlastníctvom nemravných zobrazení súvisia situácie, keď má páchatel' takéto vyobrazenia vo svojej moci, t. j. keď ich archivuje na zariadení s cieľom ich vlastníctva, prípadne opätovného prezerania v budúcnosti, premietania, vyrábania kópií alebo zasielania iným záujemcom. Do tejto kategórie konaní spadá aj okolnosť, keď predavač vo videopožičovni/obchode s obrazovo-zvukovými záznamami má vedomosť o tom, že tam požičiava/predáva záznamy s pornografickým obsahom. V takom prípade nie je pri posudzovaní trestnoprávnej zodpovednosti relevantné jeho tvrdenie, že nemal vedomosť o existencii detskej pornografie.

⁴ THE CROWN PROSECUTION SERVICE. Indecent Images of Children. [online]. [cit. 2016-10-11]. Dostupné na internete: http://www.cps.gov.uk/legal/h_to_k/indecent_images_of_children/.

Na druhej strane, ak osoba navštívi webové stránky, prostredníctvom ktorých sa nemravné záznamy automaticky (*bez vedomia tejto osoby*) uložia do pamäte počítača, takéto konanie nemožno sankcionovať v zmysle tohto ustanovenia. Z doteraz uvedeného vyplýva, že v súdnej praxi môže vzniknúť problém s tým, podľa ktorého zákona sa bude konanie páchatel'a posudzovať, resp. sankcionovať (*nemožno ho sankcionovať podľa obidvoch zákonov*). Pri rozhodovaní sa berie do úvahy druh/charakter zariadenia, kde páchatel' zobrazil zobrazenie; spôsob archivácie dát; prístupnosť k dátam a skutočnosť, či je na zistenie alebo posúdenie týchto faktorov potrebná znalosť špecialistu alebo použitie špeciálneho softvéru. Vo väčšine prípadov sa však konanie kvalifikuje v zmysle zákona z roku 1978, pretože pojem výroba nemravných zobrazení môže byť interpretovaný širšie a zahŕňa aj také typy konaní, ako sú otváranie príloh mailových správ, sťahovanie súborov, alebo prosté prezeranie obrázkov a videí na internete. Okrem iného aj preto, že uvedené konanie nemusí nutne viesť k vlastníctvu detskej pornografie, ktorá je primárne postihovaná v zmysle § 160 (*účelom § 1 je sankcionovanie distribúcie a sprístupňovania nemravných zobrazení, ako aj ich vlastníctvo so zámerom distribúcie alebo sprístupňovania iným*).

Komparáciou so slovenským systémom trestnoprávnej úpravy tejto trestnej činnosti sme dospeli k záveru, že slovenský model je skutočne odlišný. V prvom rade sa konanie majúce znaky trestného činu sankcionuje v zmysle jedného právneho predpisu, ktorým je Trestný zákon. V druhom rade sú tu evidentné rozdiely v trestných sadzbách pri jednotlivých druhoch protiprávných konaní súvisiacich s detskou pornografiou (*pri trestných činoch výroby, šírenia a distribúcie detskej pornografie*), pričom v zmysle britskej právnej úpravy je sexuálne zneužitie dieťaťa na účel vytvorenia detskej pornografie sankcionované v zmysle osobitnej skutkovej podstaty (*na rozdiel od slovenskej právnej úpravy, kde sú obidva druhy konaní kriminalizované v zmysle § 368 Trestného zákona*). Z pohľadu trestnoprávneho postihu možno britský model právnej úpravy tejto trestnej činnosti považovať za prísnejší v porovnaní so slovenským modelom (*dolná hranica trestnej sadzby je britskými normami zhodne stanovená na 10 rokov*). Okrem toho v prípade, že sa páchatel' dopustí niektorého z analyzovaných skutkov v zmysle zákonov z roku 1978 a 1988, súčasťou ukladanej sankcie je aj zákaz práce s deťmi.

Špecifikom britského systému právnej úpravy sexuálnej trestnej činnosti páchanej na deťoch je aj existencia „*databázy zobrazení sexuálne zneužitých detí*“ (*Child Abuse Image Database – CAID*), ktorá vo výraznej miere zefektívňuje činnosť orgánov presadzujúcich právo pri posudzovaní charakteru zaistených zobrazení (*či ide o pornografické zobrazenie*) a nebezpečnosti páchatel'ovho konania (*do akej miery mohol páchatel' participovať na reálnom sexuálnom zneužití dieťaťa*). K ďalším špecifickým nástrojom využívaným na tomto úseku patrí aj oznamovacia povinnosť páchatel'ov⁵, existencia „*databázy nebezpečných osôb*“ a možnosť uloženia obligatórnej sankcie zákazu práce s deťmi.

Osobitnú pozornosť z pohľadu riešeného problému si zasluhuje aj právny predpis, ktorý reglementuje vybrané aspekty dohľadu nad protispoločenským správaním a kriminalitou z 8. marca 2015 (*The Anti-social Behaviour, Crime and Policing Act 2014*). Jeho cieľom je prostredníctvom preventívnych opatrení imperatívneho a reštriktívneho charakteru predchádzať potenciálnemu nebezpečnému konaniu páchatel'a, resp. minimalizovať ho. V tejto súvislosti ide o:

- ✓ zákaz používania zariadení pripojiteľných na internet, ktoré nemajú možnosť zobrazenia histórie prehliadaní na internete,
- ✓ oznamovacia povinnosť v prípade vlastníctva takéhoto zariadenia, ktorá je adresovaná príslušníkovi tzv. „*verejnej ochrany*“ (*public protection officer*),

⁵ Podstatou tejto povinnosti je oznamovať polícii relevantné osobné údaje v stanovených lehotách (*meno a priezvisko, adresu pobytu, číslo zdravotnej poisťovne, zmenu miesta pobytu*).

- ✓ povinnosť odovzdať zariadenie príslušníkovi verejnej ochrany s cieľom preskúmania internetovej histórie alebo nainštalovania príslušného bezpečnostného softvéru, ktorý by mohol identifikovať podozrivé operácie,
- ✓ zákaz vymazávania histórie prehliadaní na internete v používanom zariadení,
- ✓ zákaz zásahov do nainštalovaného bezpečnostného softvéru alebo jeho odinštalovanie,
- ✓ zákaz inštalácie iného doplnkového operačného systému bez súhlasu príslušníka verejnej ochrany,
- ✓ zákaz používania iného domáceho širokopásmového routera v čase, keď je osobný router kontrolovaný príslušníkom verejnej ochrany.

V tejto súvislosti však nie je možné voči osobe odsúdenej za sexuálne trestné činy, resp. v užšom zmysle slova za trestné činy súvisiace s detskou pornografiou, použiť na prvý pohľad to najjednoduchšie a najúčinnějšíe riešenie, t. j. zákaz prístupu na internet. Dôvod je úplne prozaický – internet zohráva skutočne neodmysliteľnú úlohu v živote moderného človeka a zákaz prístupu k dátam z celosvetovej počítačovej siete by do istej miery narúšal fungovanie jedinca v spoločnosti a negoval aj svoju pozitívnu funkciu, pre ktorú bol pôvodne vytvorený (*zdroj a výmena informácií*).

Okrem vyššie uvedených zákonov z roku 1978 a 1988 je trestná činnosť súvisiaca s detskou pornografiou sankcionovaná aj v zmysle zákona o sexuálnych trestných činoch z roku 2003 (*Sexual Offences Act 2003*). Konkrétne ide o ustanovenia: § 47 – platenie za poskytovanie sexuálnych služieb dieťaťom (*Paying for sexual services of a child*), § 48 – nútenie alebo navádzanie dieťaťa na výkon detskej prostitúcie alebo pornografie (*Causing or inciting child prostitution or pornography*), § 49 – koristenie z detskej prostitúcie alebo detskej pornografie (*Controlling a child prostitute or a child involved in pornography*) a § 50 – organizovanie alebo napomáhanie výkonu detskej prostitúcie a pornografie (*Arranging or facilitating child prostitution or pornography*). Za spáchanie uvedených trestných činov na osobách mladších ako 16 rokov možno páchateľovi uložiť trest odňatia slobody do 14 rokov. V prípade, že mala obeť v čase spáchania skutku 16 – 17 rokov a v priebehu sexuálneho aktu nedošlo k penetrácii (*sexuálnemu vniknutiu*), možno páchateľovi uložiť trest odňatia slobody do 7 rokov. V tejto súvislosti platí zásada, že aj napriek tomu, že zákonom stanovená hranica pre sexuálny styk je vo Veľkej Británii 16 rokov, vo všeobecnosti je deklarovaná spoločenská potreba chrániť osoby mladšie ako 18 rokov pred sexuálnym vykorisťovaním. Vyšší trest, t. j. trest na doživotie, možno v zmysle § 47 uložiť v prípade, ak je obeť mladšia ako 13 rokov.

Na druhej strane v prípade, že bol skutok spáchaný pred časovou pôsobnosťou zákona z roku 2003, t. j. pred 1. 5. 2004, sa uvedené formy konaní posudzujú v zmysle zákona o sexuálnych trestných činoch z roku 1956 (*Sexual Offences Act 1956*) a zákona o nemravnosti páchanej na deťoch z roku 1960 (*Indecency with Children Act 1960*). Analogicky aj v zákone o nemravnosti páchanej na deťoch z roku 1960 sú kriminalizované konania páchateľov voči deťom, t. j. osobám mladším ako 16 rokov, ktoré neboli obsiahnuté v zákone z roku 1956. V tejto súvislosti uvádzame, že v období rokov 2001 – 2004 (*do časovej pôsobnosti zákona z roku 2003*) bola znížená veková hranica predmetu útoku na 14 rokov, pričom v súčasnosti je vo Veľkej Británii opätovne posunutá na vekovú úroveň 16 rokov.⁶

Analýzou a komparáciou relevantných právnych noriem možno dospieť k záveru, že britská právna úprava trestnej činnosti súvisiacej s detskou pornografiou je odlišná od právnej úpravy v SR. V prvom rade tu existuje viac právnych predpisov, ktoré túto problematiku reglementujú, a v druhom rade aj v rámci týchto predpisov existuje množstvo ustanovení,

⁶ THE CROWN PROSECUTION SERVICE. Rape and sexual offences. [online]. [cit. 2016-09-08]. Dostupné na internete: http://www.cps.gov.uk/legal/p_to_r/rape_and_sexual_offences/soa_2003_and_soa_1956/#a32.

ktoré sa predvídavo snažia reagovať na potreby súdnej praxe a postihnúť široké spektrum protiprávných konaní páchatel'a. Z tohto uhla pohľadu možno slovenskú právnu úpravu (*detskej pornografie*) považovať za podstatne jednoduchšiu, no napriek tomu neignorujúcu spoločenské požiadavky ochrany detí a mládeže. Čo sa týka výšky trestov, komparáciou so slovenskou právnu úpravou sme dospeli k záveru, že britská právna úprava je prísnejšia, osobitne v prípade trestných činov rozširovania a prechovávanía detskej pornografie. Okrem toho sa v systéme tejto zahraničnej právnej úpravy stretávame aj so samostatnými skutkovými podstatami, ako sú platenie za poskytovanie sexuálnych služieb dieťaťom, nútenie alebo navádzanie dieťaťa na výkon detskej prostitúcie alebo pornografie, koristenie z detskej prostitúcie alebo detskej pornografie, organizovanie alebo pomáhanie k výkonu detskej prostitúcie a pornografie. Uvedené ustanovenia nemajú svoj ekvivalent v slovenskej právnej úprave, prípadne sú načrtnuté formy protiprávných konaní riešené len okrajovo, napr. v rámci skutkových podstat sexuálneho zneužívania, výroby detskej pornografie a kupliarstva. Zaujímavosťou je, že pri trestnoprávnom postihu uvedených konaní súvisiacich s detskou pornografiou sa v britskom právnom systéme diferencuje v závislosti od veku obeť (*obeť mladšia ako 13 rokov, ako 16 rokov a ako 17 rokov*), pričom v SR sa takýto postup neaplikuje, resp. táto skutočnosť nie je explicitne uvedená v zákone. Vo všeobecnosti si však možno dovoliť konštatovať, že tresty za uvedené druhy konaní sú pomerne prísne, resp. v mnohých ohľadoch dokonca prísnejšie, než to umožňuje primárna slovenská trestnoprávna norma. Dokonca tu na rozdiel od slovenskej právnej úpravy možno uložiť aj trest na doživotie tzv. „*prvopáchatel'ovi*“ sexuálnej trestnej činnosti, čo vnímané ako efektívny nástroj izolácie nebezpečných jedincov od spoločnosti. Zaujímavosťou britskej právnej úpravy je aj právna kvalifikácia konaní v závislosti od faktu, či došlo k sexuálnej penetrácii dieťaťa alebo nie. S uvedeným prístupom (*vymedzením penetrácie dieťaťa ako okolnosti podmieňujúcej použitie vyššej trestnej sadzby*) sa logicky stretávame aj pri kriminalizácii iného sexuálne motivovaného konania páchatel'a namiereného voči deťom a mládeži.

Z nášho pohľadu stojí za povšimnutie aj fakt, že britská právna úprava nediferencuje medzi výrobou, rozširovaním a prechovávaním detskej pornografie, predovšetkým čo sa týka výšky trestov (*ten je jednotne stanovený hranicou do 10 rokov odňatia slobody*). Aj keď z pohľadu súdnej praxe možno odôvodnene očakávať, že súd na tieto skutočnosti v procese rozhodovania o vine a treste prihliada. V neposlednom rade by sme radi poukázali aj na to, že v tomto smere môže byť pre nás inšpiráciou britská databáza zobrazení sexuálne zneužitých detí, povinnosť odsúdených hlásiť sa polícii, prípadne iným kompetentným orgánom (*napr. probačnému úradníkovi*) aj po odpykaní trestu odňatia slobody,⁷ databáza nebezpečných osôb (*tzv. „register sexuálnych deviantov“*), zákaz práce s deťmi ako forma trestu pre takýchto páchatel'ov a preventívno-profylaktická činnosť polície na tomto úseku.

Záver

Autorka v štúdií prezentuje výsledky právnej komparácie vybraných ustanovení relevantných trestnoprávných noriem Ruskej federácie, Veľkej Británie (*Anglicka a Walesu*) a Slovenskej republiky upravujúcich problematiku trestného činu detskej pornografie.

Komparáciou predmetných trestnoprávných systémov sme dospeli k záveru, že medzi nimi existujú skutočne markantné rozdiely. V tejto súvislosti je možné uviesť, že slovenský Trestný zákon, na rozdiel od britskej a ruskej právnej úpravy explicitne vymedzuje také pojmy, ako sú prostitúcia, detská prostitúcia, pornografia, detská pornografia a detské

⁷ V tejto súvislosti navrhujeme, aby osoba po odpykaní trestu odňatia slobody v pravidelných (*napr. štvrtročných*) intervaloch oznamovala aktuálnu adresu pobytu, adresu zamestnávateľa, resp. spôsob obživy. Po prijatí oznámenia by malo nasledovať preverenie pravdivosti oznámených údajov (*napr. získanie referencií u zamestnávateľa*) so zameraním sa na skutočnosť, či osoba nevykonáva zamestnanie, v ktorom prichádza do kontaktu s deťmi.

pornografické predstavenie, čo do značnej miery znižuje subjektivismus orgánov presadzujúcich právo pri kvalifikácii určitého zobrazenia alebo veci. Okrem toho slovenská právna úprava bližšie špecifikuje jednotlivé druhy protiprávnych konaní súvisiacich s detskou pornografiou v rámci samostatných skutkových podstát trestných činov výroby, rozširovania a prechovávanía detskej pornografie (*a účasti na detskom pornografickom predstavení*), pričom ruská právna úprava je v porovnaní s ňou výrazne všeobecnejšia a (na druhej strane) britská právna úprava konkrétnejšia, tzn. detailnejšie riešiaca jednotlivé aspekty protiprávnych konaní priamo alebo nepriamo súvisiacich s trestnou činnosťou na úseku detskej pornografie.

Odlíšnosť je na prvý pohľad evidentná aj v sankciách. Ruská právna úprava umožňuje uloženie fakultatívneho trestu, t. j. trestu odňatia slobody a trestu zákazu výkonu funkcie alebo činnosti na určitý čas alebo trest bez takéhoto zákazu a obmedzenie slobody do určitého času, alebo trest bez takéhoto obmedzenia. Na druhej strane britská právna úprava disponuje možnosťou uloženia trestu odňatia slobody pri právnej kvalifikácii jednotlivých protiprávnych konaní súvisiacich s detskou pornografiou. Čo sa týka trestov odňatia slobody, resp. ich výšky, napriek tomu, že proces komparácie právnych systémov bol v niektorých ohľadoch vskutku náročný, dospeli sme k záveru, že v porovnaní s ruským systémom nemožno slovenský systém z pohľadu trestov odňatia slobody charakterizovať ako jednoznačne prísnejší, miernejší alebo identický, pretože tu existuje zastúpenie vo všetkých hodnotených úrovniach. Na druhej strane – z pohľadu trestnoprávneho postihu páchatel'a vo všeobecnosti – možno hodnotiť britský systém ako rigoróznejší než ďalšie analyzované systémy (*ruský a slovenský*). V tejto súvislosti sa však domnievame, že diferenciacia trestnej sadzby podľa závažnosti konania páchatel'a, najmä vo vzťahu k trestným činom výroby, rozširovania a prechovávanía detskej pornografie, ako ju reglementuje slovenská právna úprava, je namieste. Avšak z pohľadu návrhov *de lege ferenda* by bolo žiaduce v osobitnej časti zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona v platnom znení:

- ✓ diferencovať medzi reálnym sexuálnym zneužitím dieťaťa na účely výroby detskej pornografie a konaním smerujúcim k výrobe/vzniku detskej pornografie (*využitie, získanie, ponúknutie dieťaťa, umožnenie zneužitia alebo podieľanie sa na výrobe detskej pornografie*) v rámci samostatnej (*napr. kvalifikovanej*) skutkovej podstaty, ktorá by podmieňovala použitie vyššej trestnej sadzby – v rámci skutkovej podstaty trestného činu výroby detskej pornografie v zmysle § 368 ods. 2 alebo trestného činu sexuálneho zneužívania, t. j. § 201 ods. 2, alebo § 202 ods. 1 písm. b),
- ✓ diferencovať medzi reálnym sexuálnym zneužitím dieťaťa na účely výroby detskej pornografie, pri ktorom dôjde k vykonaniu súložu alebo k análnemu styku (*sexuálna penetrácia dieťa*), a konaním páchatel'a, pri ktorom k takýmto intenzívnym zásahom do pohlavnej sféry nedôjde (*napr. fotografie obnažených častí pohlavných orgánov dieťaťa*) z pohľadu výšky trestu – v rámci skutkovej podstaty trestného činu výroby detskej pornografie, v zmysle § 368 ods. 2,
- ✓ diferencovať medzi reálnym sexuálnym zneužitím dieťaťa na účely výroby detskej pornografie v závislosti od veku detskej obeť (*napr. spáchanie tohto činu na obeť mladšej ako 12 rokov, 15 rokov, 18 rokov a pod.*) – v zmysle ustanovenia § 368 ods. 2,
- ✓ kriminalizovať sprístupňovanie detskej pornografie (*ponúkanie, prenechávanie, predávanie*) dieťaťu (*nepľnoletej osobe*) – v rámci skutkovej podstaty trestného činu rozširovania detskej pornografie v zmysle § 369 ods. 2 alebo trestného činu ohrozovania mravnosti v zmysle § 372,
- ✓ kriminalizovať sprístupňovanie detskej pornografie (*ponúkanie, prenechávanie, predávanie*) dieťaťu mladšiemu ako 12 rokov (*analogicky aj dieťaťu mladšiemu ako 15 rokov*) ako znak kvalifikovanej skutkovej podstaty – v rámci skutkovej podstaty

trestného činu rozširovania detskej pornografie v zmysle § 369 ods. 2 alebo trestného činu ohrozovania mravnosti v zmysle § 372,

- ✓ kriminalizovať platenie za poskytovanie sexuálnych služieb dieťaťom, nútenie alebo navádzanie dieťaťa na výkon detskej prostitúcie alebo pornografie, koristenie z detskej prostitúcie alebo detskej pornografie, organizovanie alebo pomáhanie k výkonu detskej prostitúcie a pornografie – v rámci skutkovej podstaty trestného činu kupliarstva v zmysle § 367 ods. 3 alebo v rámci skutkovej podstaty trestného činu výroby detskej pornografie v zmysle § 368 ods. 2.

V neposlednom rade by sme radi poukázali aj na fakt, že pri kontrole tohto nežiaduceho fenoménu (*osobitne v procese dokazovania a profylaxie*) by bolo vhodné zaviesť používanie tematicky orientovaných databáz. Konkrétne máme na mysli databázu zobrazení sexuálne zneužitých detí, ktorou operuje britský systém a ktorá okrem iného šetrí čas orgánov presadzujúcich právo a peniaze potrebné na (*v podmienkach SR takú preferovanú*) súdnoznaleckú činnosť, a zároveň máme na mysli aj databázu nebezpečných osôb (tzv. „*register sexuálnych deviantov*“), ktorá by bola dostupná relevantným subjektom (*napr. polícii, prokuratúre, súdom, probačným úradníkom, orgánom väznenstva*). Ako sme už uviedli, okrem toho by bolo vhodné zaviesť obligatórnu oznamovaciu povinnosť odsúdených osôb za sexuálne delikty spáchané na deťoch a mládeži po odpykaní trestu odňatia slobody (*v rámci ochranného opatrenia ukladaného súdom*) zameranú na oznámenie relevantných údajov (*napr. miesta pobytu a spôsob obživy*). Analogicky sa to vzťahuje aj na ďalšie opatrenie, ktorým je obligatórne ukládanie trestu „*zákazu práce s deťmi*“ takýmto páchatelom, ako aj dlhodobá a systematická kontrola dodržiavania tohto zákazu špecializovaným pracoviskom (*napr. v rámci rozšíreného probačného dohľadu*).

Z poznania, ktoré sme získali v procese aplikovaného výskumu, vyplýva, že v analyzovaných a komparovaných trestnoprávných poriadkoch je problematike trestnej činnosti priamo súvisiacej s detskou pornografiou venovaná adekvátna pozornosť. Uvedené korešponduje s existujúcimi potrebami (*bezpečnostnou situáciou*) a právnymi tradíciami pri tvorbe a uplatňovaní práva. Sme toho názoru, že prístupy uplatňované v slovenskom práve sú porovnateľné s prístupmi využívanými v zahraničí, čo pozitívne ovplyvňuje využívanie právnej pomoci a iných foriem medzinárodnej právnej spolupráce.

Na záver a na základe prezentovaných výsledkov možno konštatovať, že formulovaná hypotéza, ktorá sa zakladala na predpoklade, že: „*Systém trestnoprávnej úpravy trestných činov priamo súvisiacich s detskou pornografiou v podmienkach SR je kompatibilný s medzinárodnými/európskymi trendmi a požiadavkami*“, bola potvrdená napriek tomu, že na tomto úseku je ešte stále čo zlepšovať.

Literatúra

HULLOVÁ, M. a kol. *Projekt vedeckovýskumnej úlohy „Problémy pri odhaľovaní a objasňovaní vybraných druhov mravnostnej kriminality“*. Výsk. 196. A PZ v Bratislave: Bratislava, 2013. 35 s.

GP SR. *Štatistická ročenka o činnosti prokuratúry SR za roky 2016, 2015, 2014, 2013, 2012*.

[online]. [cit. 2017-06-28]. Dostupné na internete:

<https://www.genpro.gov.sk/statistiky/statisticka-rocenka-o-cinnosti-prokuratury-slovenskej-republiky-za-rok-2016-3990.html>.

THE CROWN PROSECUTION SERVICE. *Indecent Images of Children*. [online]. [cit. 2016-10-11]. Dostupné na

internet: http://www.cps.gov.uk/legal/h_to_k/indecent_images_of_children/.

THE CROWN PROSECUTION SERVICE. *Rape and sexual offences*. [online]. [cit. 2016-09-08]. Dostupné na internete:

http://www.cps.gov.uk/legal/p_to_r/rape_and_sexual_offences/soa_2003_and_soa_1956/#a32.

УГОЛОВНОЕ ПРАВО РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ. *Уголовный кодекс*. [online]. [cit. 2016-09-08]. Dostupné na internete: http://www.ug-kodeks.ru/ug/ug-kodeks.ru/ugolovnij_kodeks_-_glava_25.html.

Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v platnom znení.

Keywords: pornography, child pornography, child pornographic material, indecent photographs of children, criminal offence, control of crime, prostitution, child prostitution, child pornographic performance, manufacturing of child pornography, dissemination of child pornography, possession of child pornography, participation in a child pornographic performance

Summary

The author of the study focuses on the analysis of particular provisions of criminal law acts in relation to crimes related to child pornography, particularly to manufacturing, dissemination and possession of child pornography and participation in a child pornographic performance. In the course of her applied research, she used the methods of legal comparison. The research was based on the comparison of criminal law systems of 8 countries in Europe or Eurasia although the author (*for logical reasons and due to the limits of the paper*) devoted her attention to the study of criminal law acts of the Russian Federation, Great Britain, and the Slovak Republic. The goal of the study is not only to find differences and parallels in the criminal law systems of the particular states, but also to propose the evaluation of effectiveness of the Slovak model of legal regulations concerning child pornography as well as alternatives how to improve it (*from the viewpoint of the de lege ferenda principle*). In the course of the applied research, the team came to the conclusion that all analysed systems are specific not only due to the legal qualification of child pornography, but also due to the sanctions imposed (*the British criminal law system can be considered as stricter than the other ones*). Despite the fact that the author presents several possibilities how to improve the Slovak model of legal regulations concerning child pornography, the system can be regarded as compatible with European trends and requirements. It means that the established hypothesis has been proved.

*pplk. JUDr. Monika Hullová, PhD.
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
Katedra kriminálnej polície
e-mail: monika.hullova@minv.sk*

Recenzenti: pplk. JUDr. Veronika Marková, PhD., JUDr. Vladimír Baláž